

Om The Cape Corps, 1915-1918

Indledning

Den sydafrikanske befolkning var frem til ophævelsen af raceadskillelsesloven (*apartheid*) i 1994 inddelt i fire, skarpt adskilte hovedgrupper - sorte, farvede, indere og hvide.

Den farvede, multietniske befolkningsgruppe var efterkommere af bl.a. arbejdere og tjenestefolk, der blev indforskrevet til Sydafrika som slaver. Gennem generationer blev racerne blandet og begrebet "farvede" (*Coloured*) opstod som fællesbetegnelse for de, der ikke kunne rubriceres som egentligt sorte, indere eller hvide. En særlig undergruppe af den farvede befolkningsgruppe er de farvede fra Kapstaden (*Cape Coloureds* [1](#)).

Kapstaden

Bagsiden af kortet giver følgende resume af Kapstadens tidligste kolonihistorie:

"Cape Colony - The Cape of Good Hope was discovered in 1487 by Bartholomew Diaz.

The Dutch first colonized it in 1652, and it remained in their possession until 1795, when a British fleet

conveyed three regiments under Sir A. Clarke to the Cape and that officer took possession of the Colony and hoisted the British flag.

The British rule continued until 1802, when the Colony was restored to Holland, to be again captured by the British in 1806."

De første militære enheder af farvede fra Kapstaden blev oprettet af det hollandske Ostindiske Selskab som *Corps Bastaard Hottentoten* (1781-82) og siden *Corps van Pandoeren* (1793-95).

Efter den engelske erobring af Kapstaden i 1795 anvendtes farvede enheder under forskellige betegnelser, fra 1820 som *Cape Corps*, og fra 1827 til 1870 som *Cape Mounted Infantry*.

Cape Corps

Da Første Verdenskrig brød ud erklærede alle befolkningsgrupper deres fulde støtte til den engelske konge og Imperiet.

Formanden for den farvede befolkningsgruppes politiske organisation - *African Political Organization* - Dr. Abdullah Abdurrahman, erklærede, at han kunne stille en styrke 3.000 mand, der med våben i hånd ville forsvare såvel Sydafrika som Imperiet [2](#)). Denne styrke inkluderede bl.a. veteraner fra Matabele krigene (1893 og 1896-97) og Boerkrigen (1899-1902), hvor farvede havde gjort tjeneste i forskellige ubevæbnede hjælpefunktioner.

Fra officiel side takkede man for tilbudet, men erklærede samtidig, at sydafrikansk lovgivning kun tillod at bevæbne den hvide befolkningsgruppe. Samtidig blev det tilkendegivet, at man ikke ønskede at inddrage ikke-europæere i en konflikt, der havde sit udgangspunkt i Europa [3](#)).

Tiden arbejdede dog for de farvedes ønske, og i september 1915 blev det besluttet at oprette en bevæbnet farvet enhed. På grund af lovgivningen blev denne enhed dog teknisk set ikke en del af den sydafrikanske hær, men den engelske.

Rekruttering påbegyndes

Soldater 1st Battalion, Cape Corps i uddannelseslejren Bellevue ved Simonstown, oktober 1915 [4](#)).

Den 25. oktober 1915, klokken 10:00, slog rekrutteringskontoret på rådhuset i Cape Town dørene op og

de frivillige strømmede til.

Rekrutterne skulle være mellem 20 og 30 år, ugifte og uden forpligtelser i øvrigt, med uplettet ry og et godt helbred. Senere ændres aldersgrænsen til 18-35, ligesom der tilsyneladende også kunne optages gifte mænd.

Det anslås, at godt 20 % af de, der meldte sig, rent faktisk blev optaget.

Den første dag slap kun 22 gennem nåleøjet, og de blev straks sendt videre til uddannelse i Simonstown. Hovedparten af soldaterne beskrives som *Eurafricans* (mulatter), altså en blanding af sorte og hvide, selvom det ikke alene var forbehold denne del af den farvede befolkning at melde sig.

Bataljonschefen var oberstløjtnant George Abbot Morris, der havde major Charles Norman Hoy som næstkommanderende. I juni 1917 oprettes yderligere en bataljon af The Cape Corps, benævnt 2nd Cape Corps.

Historisk resume - The Cape Corps

1915

I december 1915 oprettes en bataljon af farvede soldater, med hvide officerer.

1917

En 2. Bataljon blev oprettet i 1917; den oprindelige bataljon benævnes nu 1. Bataljon.

1918

2. Bataljon nedlægges.

1919

Regimentet opløses.

Regimentsmærke - Cape Corps.

Fra Kilde 2.

*Oberstløjtnant George Abbott Morris,
chef for 1st Cape Corps, 1915-1919.
Fra Kilde 10.*

Oberstløjtnanten var veteran fra Boerkrigen, hvor han blandt andet gjort tjeneste ved Glen Grey Native Levies og Queenstown Rifle Volunteers, først som løjtnant og siden forfremmet til kaptajn.

Fra 1906 til 1909: Sub-inspector, Swaziland Police (en del af South African Constabulary). Herefter bosat i Boksburg, Transvaal.

I oktober 1914 er han kaptajn ved den eskadron som 2nd Mounted Rifles (Natal Carbineers) opstiller med henblik på det sydafrikanske felttog i Tysk Østafrika; udnævnes til major og eskadronschef i november 1914 og deltager fra 12. december 1914 til 15. juli 1915 dels i nedkæmpelsen af et oprør fra nogle boere, som var modstandere af, at Sydafrika var indtrådt i krigen på tysk side, samt efterfølgende i felttoget i Tysk Sydvestafrika.

Pr. 5. oktober 1915 blev Morris udnævnt til chef for 1st Cape Corps.

Til Østafrika

Efter at have afsluttet sin indledende uddannelse sendes bataljonen til Østafrika, hvor den når frem til Mombasa i februar 1916. Bataljonen bliver derved en af de første sydafrikanske enheder, der når frem til Østafrika.

Kaptajn Robert Valentine Dolbey, Royal Army Medical Corps, skriver i sin bog *Sketches of the East African Campaign* (Project Gutenberg):

"One should not leave the subject of this army (en generel omtale af de deltagende enheder) without reference to the Cape Corps - that experiment in military recruiting which many of us were at first inclined to condemn. But from the moment the Cape Boy enlisted in the ranks of the Cape Corps his status was raised, and he adopted, together with his regulation khaki uniform and helmet, a higher responsibility towards the army than did his brother who helped to run the transport.

They have been well officered, they have been a lesson to all of us in the essential matters of discipline and smartness, they have done much of the dirty work entailed by guarding lines of communication, and now, when given their longed-for chance of actual fighting on the Rufigi, they have covered themselves with distinction.

For my part, as a doctor, I found they had too much ego in their cosmos, as is commonly the fault of half-bred races, and a sick Cape Corps soldier seemed always very sick indeed; yet, as the campaign progressed, we came to like and to admire these troops the more, so that their distinction won in the Rufiji fighting was welcomed very gladly by all of us."

2nd Cape Corps

2. Bataljon blev som nævnt oprettet i juni 1917, med oberstløjtnant J.C.B. Clayton som chef og major R.W. McCluskie som næstkommanderende. Bataljonens styrketal oplyses som 1.200.

Bataljonen blev indsat på det sydlige frontafsnit, i Nyasaland (Malawi), efter en ganske lang rejse - med jernbane fra Cape Town, via Bulawayo og Salisbury (nu Harare) i Nordrhodesia (nu Zimbabwe) til Beira i Portugisisk Østafrika (nu Mozambique); herfra gik det med fragtskib til Chinde ved Zambezi Flodens munding, og derfra videre med floddamper, for endelig via jernbane at nå frem til Blantyre i det sydlige Nyasaland (Malawi).

Efter nogle måneders videre uddannelse her, indsættes bataljonen på østsiden af Nyasa Søen (nu Lake Malawi), mod de tyske styrker, der efter tilbagetrækningen fra Tysk Østafrika befandt sig i Portugisisk Østafrika.

Uniformer og udrustning

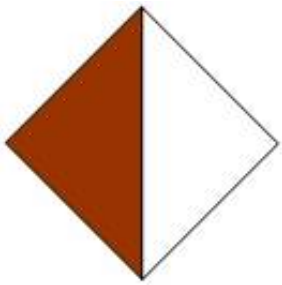

Soldater fra Cape Corps under uddannelse i Østafrika i 1917 [5](#)).

Som det fremgår af ovenstående samt billedet, der er identificeret ved hjælp af en gengivelse i Kilde 3, var bataljonerne fra Cape Corps uniformeret og udrustet som øvrige sydafrikanske enheder.

Det ser dog ud til, at soldaterne endnu er udrustet med geværer af ældre model. Det er dog sandsynligt, at geværene blev ombyttet med standardbevæbningen - Lee-Enfield Mk. 1 - inden de blev indsat i aktiv tjeneste.

Bataljonen disponerede på forskellige tidspunkter i 1916 over et antal Rexer rekylgeværer, en engelsk licensbygget udgave af Madsen rekylgeværet. Se nærmere i min artikel *The Rexer Automatic Machine Gun*.

Principskitse: Cape Corps hjelmmerke.

Eget design på baggrund af oplysninger i Kilde 2.

Kilde 2 oplyser, at regimentet bar et brunt og hvidt mærke (flash) på siden af tropehjelm [6](#).

Til Palæstina

*Men of the 1st Battalion, Cape Corps
(160th Brigade, 53rd Welsh Division), Palestine 1918.*

Fra Delville Wood Museum.

Da 2. Bataljon afløste 1. Bataljon i Østafrika i 1917, blev 1. Bataljon, via Sydafrika, sendt til Palæstina i sommeren 1918, hvor den gjorde tjeneste i General Allenby's *Egyptian Expeditionary Force*. Bataljonen indgik i 160th Brigade, 53rd Division.

160th Brigade/53rd Division

Chef: Brigadier-General V.L.N. Pearson

1st/7th Royal Welsh Fusiliers (englændere)

1st/17th Infantry (The Loyal Regiment) (indere)

1st/21st Punjabis (indere)

1st Cape Corps (sydafrikanere)

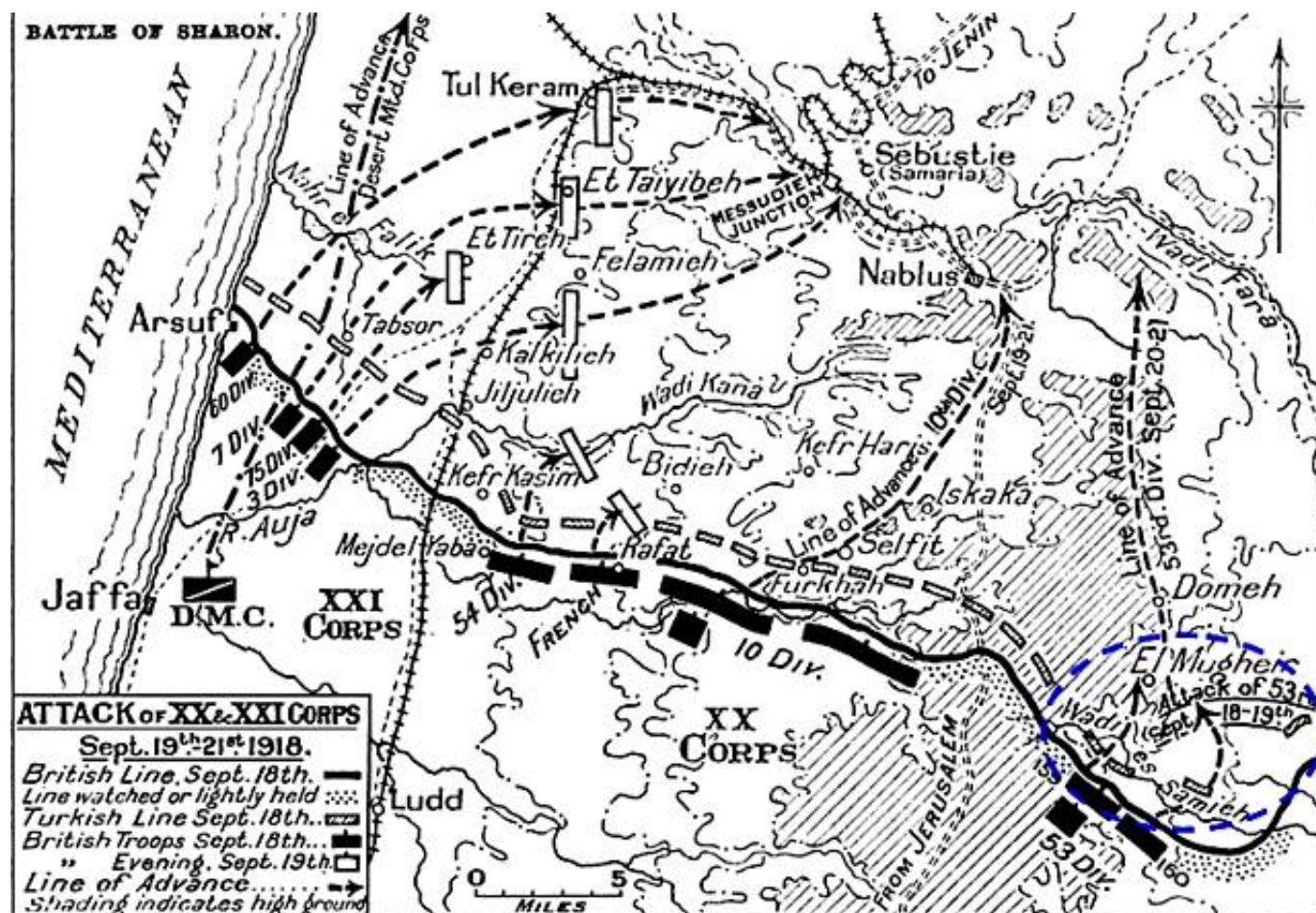
160th Light Trench Mortar Battery

Der blev også oprettet et maskingeværkompani - *Cape Corps Machine Gun Company* - der indgik i divisionens maskingeværbataljon - *53rd Battalion, Machine Gun Corps* [7](#).

Sammen med en artilleriafdeling i 75th Division [8](#)) samt nogle sanitetsenheder udgjorde disse enheder det sydafrikanske bidrag til felttoget i Palæstina.

Kilde 3 og 4 fremhæver, at 1st Cape Corps den 19. september 1918, erobrede et højdedrag benævnt Square Hill, nær vejen mellem Jerusalem og Nablus [9](#).

Under et bajonetangreb den 20. september 1918 ved på de tyrkiske stillinger ved Kh Jibeit (ved El Mugheir) gik det dog mindre heldigt, og bataljonen mistede 152 mand [10](#).

Kort 1: XX. og XXI. (engelske) Korps angreb 18.-19. september 1918.

Fra Kilde 7. 53. Divisions operationsområde er angivet med blå.

53rd Division - Brief Record of Service (Fra Kilde 6)

18.9.1918 The general attack that was to smack the Turkish Armies in Palestine commenced at 22:00, when 1/17th Infantry (160th Brigade) moved north in the direction of Square Hill, followed by the rest of the brigade. Further to the left 159th Brigade captured Round Hill (overlooking Kh. Abu Felah) at 22:30.

19.9.1918 1/5th Welsh (159th Brigade) captured Kew Hill and Pt. 2401 by 00:45 and 160th Brigade took Valley View at 02:15. Strong enemy positions at Sh. El Azeir, El Mugheir, Boulder Boil, and Pt. 2352, attacked from the rear by 1/7th Royal Welsh Fusiliers were in our hands by 03:00,

and the Cape Corps seized Square Hill at 04:50. 159th Brigade captured Hindhead (4/5th Welsh), and were heavily engaged near Kh. Abu Malul, where 3/152nd Infantry, after three unsuccessful assaults, stormed the defences at dusk.

20.9.1918 Kh. Jibeit and Gallows Hill were stormed by the Cape Corps, but a fierce counter-attack by overwhelming numbers, covered by heavy shelling forced them to withdraw. 1/17th Infantry recaptured Kh. Jibeit at 12:30, and took 150 prisoners...

Kortet gør det ikke muligt at identificere de mange lokaliteter, der vurderes at ligge inden for den blå markering på kortet.

Square Hill Memorial, Kimberley.
Fra Frances Baard District Municipality
Tourism Site.

Under kampene ved Square Hill erobrede bataljonen en 7,7 cm feltkanon, som siden er opstillet ved regimentets mindesmærke i Kimberley.

En mulig dansk vinkel

En mulig dansk vinkel på emnet er fundet på hjemmesiden Medaljer givet til danskere i allieret krigstjeneste under 1. verdenskrig (Lars Andersen), hvor det omtales, at Jens Petersen fra 1st Battalion, Cape Corps, blev tildelt The British War Medal 1914-1918.

Det er muligt, at Jens Petersen er efterkommer af danske udvandrere, men Lars Andersen har i april 2007 fortalt mig, at han afventer papirer fra sydafrikanske arkiver.

Regimentshistorien (Kilde 10) indeholder en oversigt over personel, der gjorde tjeneste ved 1st Cape Corps. Her nævns en *Private 181 J. Petersen*, der blev optaget i regimentet 27. oktober 1915, og hjemsendt (*Services no longer required*) 7. juni 1917. De nærmere omstændigheder foreligger dog ikke oplyst.

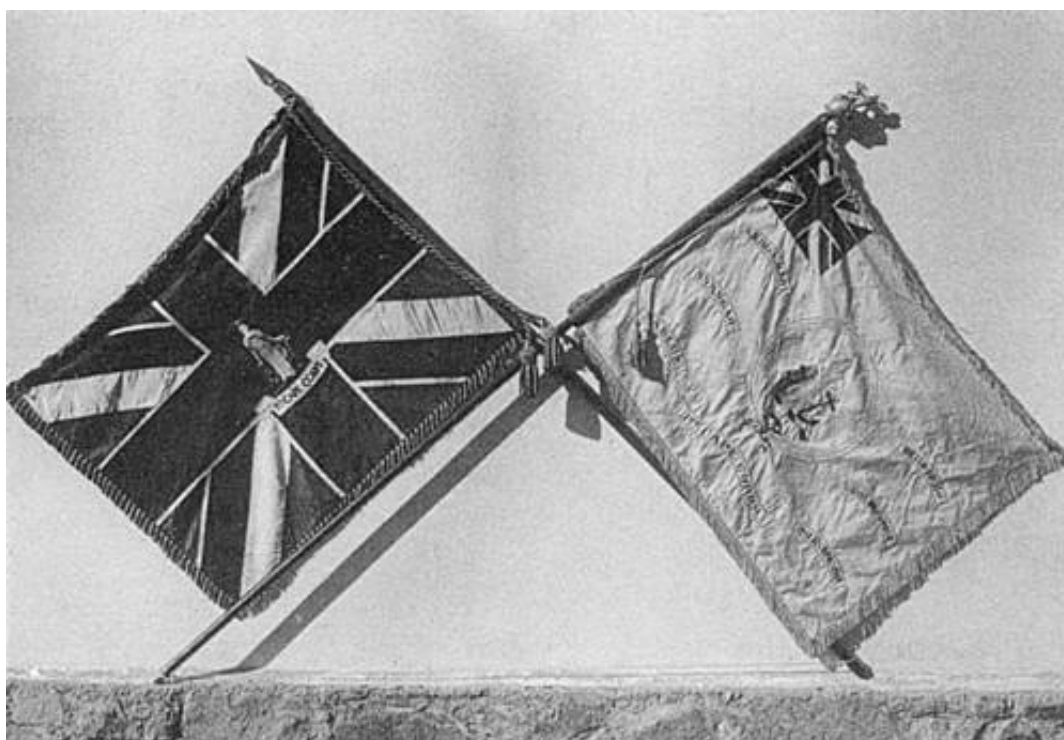
Faner og fanebånd

1st Cape Corps blev i 1919 tildelt en fane, et Union Jack med regimentsmærket centralt placeret. Sådanne faner blev tildelt krigstidsoprettede enheder, der havde gjort tjeneste ved fronten. Selvom fanerne var en officiel anerkendelse af enhedernes indsats, blev de ikke officielt indviet, men var at betragte som kongeligt tildelte faner [11](#)).

Regimentet blev tildelt følgende fanebånd for sin indsats under Første Verdenskrig:

1st Cape Corps: Kilimanjaro, Behobeho, Nyangao og East Africa 1916-17 samt Nablus og Palestine 1918.

2nd Cape Corps: East Africa 1917-18

1st Cape Corps faner.

Fra Kilde 5.

1st Cape Corps fik også på et tidspunkt en regimentsfane, med gulligbrun (*buff*) fanedug, med et Union Jack placeret i øverst venstre hjørne og et centralt placeret regimentsmærke.

Der foreligger ikke oplysninger om, hvornår og af hvem regimentsfanen blev tildelt, men såvel regimentsfanen som "regentens" fane blev 29. februar 1948 oplagt på rådhuset i Cape Town.

Regimentsfanen (til højre) bærer bataljonens seks fanebånd fra Første Verdenskrig.

Afslutning

Siden Første Verdenskrig har The Cape Corps eksisteret i forskellige udgaver og med forskellige roller, startende med veteranerne fra Første Verdenskrig, der bevarede navnet som soldaterforening i mellemkrigstiden.

3-tommers mortar fra The Cape Corps, ca. 1945^{[12](#)}.

I 1940 blev enheden genoprettet som forsyningsenhed (nonkombattanter) i 1940 ^{[13](#)}, men fik siden status som kombattanter, hvilket blev bevaret frem til 1948, hvor The Cape Corps blev nedlagt.

I 1963 blev korpset genoprettet som forsyningsenhed (med nonkombattantstatus) og fungerede som sådan frem til 1975, hvor korpset fik status som kampenhed, hvilket blev bevaret frem til 1991, hvor korpset endeligt blev nedlagt ^{[14](#)}.

Fra 1994 kunne medlemmer af alle befolkningsgrupper i Sydafrika optages i forsvaret, hvorfor behovet for særlige etniske enheder faldt bort.

Efterskrift

Bataljonernes indsats under Første Verdenskrig er dokumenteret i to sjældne og ofte ganske kostbare værker:

- *The Story of 1st Battalion Cape Corps (1915-1919)* af kaptajn I.D. Difford, 448 sider med mange illustrationer, udgivet af Hortons, Cape Town 1920. Forfatteren var intendant ved bataljonen ^{[15](#)}.
- *With the 2nd Cape Corps Throu' Central Africa* af A.J.B. Desmore, 100 sider, med 12 illustrationer, Cape Town, Citadel Press 1920.

Kilder

1. *History of the Great War, Military Operations East Africa, Volume I, August 1914 - September 1916* af oberstløjtnant Charles Hordern, HSMO, London 1941.
2. *The Armed Forces of South Africa* af major G. Tylden, City of Johannesburg Africana Museum, Johannesburg 1954.
3. *They Fought for King and Kaiser - South Africans in German East Africa 1916* af James Ambrose Brown, Ashanti Publishing, Johannesburg 1991, ISBN 1-874800-32-4.
4. The Amansure Medal af Johan van Zyl (South African Arms and Ammunition Collectors Association).
5. *The Unknown Force - Black, Indian and Coloured Soldiers through two World Wars* af generalløjtnant Ian Gleeson, Ashanti Publishing, Cape Town 1994, ISBN 1-874800-56-1.

6. Badges of The Native Military Corps af S.C. Foote, *Commando Magazine*, august 1968 (The Booker Collection of military badges).
7. *A Brief Record of the Advance of the Egyptian Expeditionary Force, July 1917 to October 1918*, udgivet af The Palestine News, Cairo 1919. Bogens styrkeoversigt pr. september 1918 er også gengivet i *Order-of-Battle of the Egyptian Expeditionary Force, September 1918* (James Hanafin).
8. *The Palestine Campaign* af oberst A.P. Wavell, Constable and Co. Ltd., London 1933.
9. 2nd Cape Corps (Great War Forum).
10. The Story of 1st Battalion Cape Corps (1915-1919) (Canadian Libraries).
11. Cape Corps (Wikipedia)

Per Finsted

Noter:

- 1) Den farvede befolkningsgruppe udgør i dag ca. 4,5 millioner, svarende til 10 % af befolkningen. Se mere om den farvede sydafrikanske befolkningsgruppe i *Coloured and Cape Coloureds* (Wikipedia).
- 2) Se *Native Life in South Africa* af Solomon Tshekisho Plaatje (World Wide SchoolTM), fra kapitel XX og frem.
- 3) Dette var i samtiden et stærkt omdiskuteret emne, ikke kun i Sydafrika. Den tyske regering, der ikke rådede over store mandskabsressourcer i deres kolonier, gjorde meget for at fremhæve det uheldige i, at tyske soldater skulle kæmpe mod ikke-europæere, så som franske kolonitropper og indiske enheder.
- 4) Fra *A Pictorial History of Simon's Town, Miscellaneous Pictures* (Simon's Town Museum & Historical Society).
- 5) Fra *Verdenskrigen, Hæfte 254-55, Tysk Østafrikas erobring* af H. Jenssen-Tusch, Johs. Lindbæk, H. Styrmer og E. Gyldenkrone, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, København 1920.
- 6) Om mærket under Første Verdenskrig var delt lodret eller vandret vides p.t. ikke, men under Anden Verdenskrig så det ud som vist på principskitsen. Se illustrationer i *Afslutning*.
- 7) Se *Units of the Machine Gun Corps (The Long, Long Trail)*, der oplyser 17. september 1918 som den dato, hvor maskingeværkompagniet tilgår.
- 8) 1st South African Field Artillery Brigade: A/1st South African Battery, B/1st South African Battery (begge kanonbatterier) og C/1st South African Battery (haubitsbatteri).
- 9) Se *Union spells division* (Human Sciences Research Council, South Africa).
- 10) Tabene opgøres med henvisning til regimentshistorien til: 51 døde, 100 sårede og 1 taget til fange. Omtalt i *Kaplands Medal Auction Catalouge*, 25 October 2006.
- 11) Faner tildelt *Service Battalions* er omtalt i *Standards, Guidons and Colours of the Commonwealth Forces* af T.J. Edwards, Gale & Polden, Aldershot 1953, side 133.
- 12) Fra *The Wonder Book of the Army*, Ward, Lock & Co., London, u.å. (ca. 1955).
- 13) Korpset blev genoprettet på initiativ af Charles Norman Hoy, der oprindeligt var næstkommanderende ved 1st Cape Corps, men nu havde rang af oberst.
- 14) Se *South African Army 1939-40 (Commonwealth Orders of Battle 1939-45)* og *The South African Cape Corps in defence of slavery* (South African Freedom Struggles 1954-1990).